

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. március 14.
(OR. en)

7388/23

JAI 310
FREMP 74

AZ ELJÁRÁS EREDMÉNYE

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	a delegációk
Tárgy:	A Tanács következtetései az Európai Unió Alapjogi Chartájának alkalmazásáról, valamint a civil társadalmi térnek az alapvető jogok Unión belüli védelmében és előmozdításában betöltött szerepéről – A Tanács következtetései (2023. március 10.)

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak az Európai Unió Alapjogi Chartájának alkalmazásáról szóló, a civil társadalmi térnek az alapvető jogok Unión belüli védelmében és előmozdításában betöltött szerepére összpontosító tanácsi következtetéseket, amelyeket a Tanács a 2023. március 10-én tartott 3936. ülésén elfogadott.

**A Tanács következtetései az Európai Unió Alapjogi Chartájának alkalmazásáról,
valamint a civil társadalmi térnek az alapvető jogok Unión belüli védelmében és
előmozdításában betöltött szerepéről**

Preambulum

Az Európai Unió Tanácsa,

- a) **emlékeztetve** az Európai Unióról szóló szerződés (a továbbiakban: EUSZ) 2. cikkére, amely szerint az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának a tagállamok által osztott értékein alapul,
- b) **hangsúlyozva**, hogy az Európai Unió 2000. december 7-én ünnepélyesen kihirdetett Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) mérföldkövet jelent az európai integrációban, és közös európai identitásunk szimbóluma,
- c) **emlékeztetve** arra, hogy valamennyi tagállam vállalta, hogy a joghatóságán belül minden ember számára garantálja a Chartában rögzített jogokat és szabadságokat, valamint biztosítja, hogy az alapvető jogok egyetemesek, oszthatatlanok, valamint egymástól kölcsönösen függőek és egymással összefüggőek legyenek,

- d) **kiemelve**, hogy a Charta az alapvető jogokkal kapcsolatos egyik legkorszerűbb és legátfogóbb, jogilag kötelező erejű eszköz, amely valamennyi uniós intézményt, szervet és hivatalt, valamint a tagállamokat annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre, arra kötelezi, hogy – a Charta 51. cikke (1) bekezdésének megfelelően – saját hatáskörükben és a Szerződésekben az Unióra ruházott hatáskörök korlátain belül tartsák tiszteletben a Chartában foglalt jogokat, tartsák be az abban foglalt elveket, valamint mozdítsák elő azok alkalmazását,
- e) **hangsúlyozva** az Uniónak az emberi jogok európai egyezményéhez való, az EUSZ 6. cikke (2) bekezdésével¹ összhangban történő csatlakozásának fontosságát az alapvető jogok védelme koherenciájának és következetességének fokozása, valamint az alapvető jogok védelmének Európában történő további erősítése szempontjából,
- f) **emlékeztetve** arra, hogy az Unió elkötelezett amellett, hogy világszerte támogassa az emberijog-védőket, többek között az emberi jogok védelmezőiről szóló európai uniós iránymutatások és az uniós emberijogvédő-mechanizmus révén,
- g) **sajnálataát fejezve ki** az Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborúja által okozott súlyos és széles körű emberi jogi jogsértések miatt, valamint a Covid19-világjárvány, a klímaválság és a megélhetésiköltség-válság következményei által okozott emberi jogi kihívások miatt. Ezek a válságok felhívják a figyelmet arra, hogy az alapvető jogok és az uniós értékek védelme nem tekinthető magától értetődőnek, és csak a jogállamiságon alapuló demokratikus társadalomban biztosítható, továbbá folyamatos feladatot és közös felelősséget jelent, amely közös erőfeszítést igényel valamennyi érintett szereplőtől,

¹ Az Unió csatlakozik az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményhez. Ez a csatlakozás nem érinti az Uniónak a Szerződésekben meghatározott hatásköreit.

- h) **üdvözölve** „Az Alapjogi Charta EU-n belüli alkalmazásának megerősítésére irányuló stratégiát” és az abban foglalt megújított kötelezettségvállalást arra vonatkozóan, hogy az uniós intézmények és a tagállamok teljes mértékben kiaknázzák a Chartában rejlő lehetőségeket,
- i) **üdvözölve** a Bizottság „Virágzó civil társadalmi tér az alapvető jogok biztosítása érdekében az Európai Unióban – 2022. évi éves jelentés az Európai Unió Alapjogi Chartájának alkalmazásáról” című éves jelentését (a továbbiakban: a Chartáról szóló 2022. évi jelentés),
- j) **üdvözölve** az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének (a továbbiakban: az Alapjogi Ügynökség) munkáját, például az alapvető jogok kihívásokkal teli időszakokban való védelmével kapcsolatos közelmúltbeli jelentéseit, nevezetesen az „Európa civil társadalma: továbbra is nyomás alatt” című 2022. évi jelentést, valamint az „Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborújának hatása az alapvető jogokra” című, az ukrajnai háborúról szóló közleményeket,
- k) **várakozással tekintve** az Európai Unió Tanácsának svéd elnöksége által 2023. április 20-21-én megrendezendő, „Az alapvető jogok kihívásokkal teli időszakokban való védelme” című konferenciára. A konferencia fórumot biztosít majd annak megvitatásához, hogy válságok idején miként lehet szilárdabbá és reziliensebbé tenni az alapvető jogok védelmét szolgáló európai uniós struktúrákat, ideértve azt is, hogy milyen tanulságokat vonhatunk le a múltbeli és a jelenlegi válságokból, és hogy mi az előrelépés legjobb módja.

A civil társadalmi térnek az alapvető jogok Európai Unión belüli védelmében és előmozdításában betöltött szerepe

Az Európai Unió Tanácsa **megújítja** az Európai Unió Alapjogi Chartájának folyamatos alkalmazására irányuló kötelezettségvállalását, és **jóváhagyja** az alábbi következtetéseket.

Az Európai Unió Tanácsa,

1. **emlékeztet** arra, hogy a Charta elismeri a békés gyülekezés és az egyesülés szabadságához (12. cikk), valamint a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságához (11. cikk) való jogot;
2. **hangsúlyozza**, hogy az egyesülés szabadságához fűződő jog a demokratikus és plurális társadalom egyik alappillére, hiszen lehetővé teszi a polgárok számára, hogy a közérdekű ügyekben közösen lépjenek fel, és ezzel hozzájárul a közélet megfelelő működéséhez²;
3. **tudatában van** annak, hogy a civil társadalom szereplőinek minden szinten megfelelő és elegendő emberi, anyagi és pénzügyi erőforrásra van szükségük feladataik hatékony végrehajtásához, és hogy ezen erőforrások felkutatásának, fogadásának és felhasználásának szabadsága az egyesülés szabadságához való jog szerves részét képezi³. Az ezekhez való hozzáférésnek összhangban kell lennie a törvényesség elvével, és meg kell felelnie az Unió közös elveinek;
4. **hangsúlyozza**, hogy a civil társadalmi szervezetek és az emberijog-védők⁴ alapvető fontosságúak alkotmányos demokratikus társadalmainkban a tekintetben, hogy hozzájárulnak az EUSZ 2. cikkében és a Chartában rögzített értékek és jogok előmozdításához és védelméhez, valamint elősegítik a Charta megfelelő alkalmazásának biztosítását, ezáltal növelve az alapvető jogoknak az emberek életére gyakorolt hatását. Nélkülözhetetlen elemei továbbá a fékek és ellensúlyok rendszerének az egészséges demokráciákban; működési terük indokolatlan korlátozása ezért fenyegetést jelenthet a jogállamiságra nézve;

² Az EJEB vonatkozó ítélezési gyakorlatával összhangban.

³ Lásd az EBESZ – Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalának az egyesülés szabadságáról szóló iránymutatásainak (2015) 7. alapelvét.

⁴ E következtetések alkalmazásában az „emberijog-védők” fogalmába beletartoznak a civil társadalmi szervezeteken túl a nemzeti emberi jogi intézmények, az egyenlőséggel foglalkozó szervek, valamint az ombudsmani intézmények is.

5. **hangsúlyozza**, hogy az EUSZ 11. cikke előírja, hogy az uniós intézményeknek biztosítaniuk kell, hogy a polgárok és az érdekképviselői szervezetek az Unió bármely tevékenységéről véleményt nyilváníthassanak, és azokat nyilvánosan megvitathassák; valamint hogy az intézményeknek nyílt, átlátható és rendszeres párbeszédet kell fenntartaniuk az érdekképviselői szervezetekkel és a civil társadalmi szervezetekkel, az új kezdeményezésekről pedig széles körű előzetes konzultációkat kell folytatniuk;
6. **tisztában van** a civil társadalmi szervezetek és az emberijog-védők védelmére, támogatására és társadalmi szerepvállalásuk előmozdítására irányuló erőfeszítésekkel kapcsolatos ismeretek tagállamok közötti megosztásának és a bevált gyakorlatok tagállamok közötti cseréjének, valamint – például az Európai Bizottság és az Alapjogi Ügynökség által összeállított – különböző ismeretforrásokból levonandó tanulságoknak az értékével;
7. aggodalommal **állapítja meg**, hogy az Alapjogi Ügynökség civil társadalmi térről szóló jelentései bizonyítékokkal szolgálnak arra vonatkozóan, hogy a civil társadalmi szervezetek kihívásokkal szembesülnek, ebből fakadóan pedig Uniószerre akadályoztatva vannak az alapvető jogokkal, a demokráciával és a jogállamisággal kapcsolatos fontos szerepük betöltésében;
8. **hangsúlyozza**, hogy javítani kell a konzultációs mechanizmusokat annak biztosítása érdekében, hogy a civil társadalmi szervezeteket és az emberijog-védőket megfelelően bevonják a jogszabályok és szakpolitikák előkészítésébe, végrehajtásába és nyomon követésébe.

Az Európai Unió Tanácsa felkéri a tagállamokat, hogy:

9. **védjék** a civil társadalmi szervezeteket és az emberijog-védőket **és segítsék elő** a számukra kedvező környezetet ahhoz, hogy azok tevékenységeiket az uniós értékekkel összhangban folytathassák anélkül, hogy indokolatlan állami beavatkozásra kerülne sor, ahogyan azt az uniós és nemzetközi normák előírják;

10. az ENSZ párizsi alapelveivel összhangban **hozzanak létre** nemzeti emberi jogi intézményeket **vagy segítsék elő** azok létrehozását, továbbá fogadjanak el olyan jogszabályi keretet, amely lehetővé teszi ezen intézmények számára feladataik független végrehajtását, valamint biztosítsanak számukra megfelelő megbízatást és elegendő erőforrást a feladataik hatékony ellátásához;
11. amennyiben erre még nem került sor, **jelöljenek ki** egy, a Chartával foglalkozó kapcsolattartó pontot, vagy bízzanak meg egy meglévő kapcsolattartó pontot a Chartával kapcsolatos kapacitásépítés, információcsere és tájékoztatás előmozdításával és koordinálásával;
12. **fokozzák** a civil társadalmi szervezetek és az emberijog-védők védelmére, támogatására és társadalmi szerepvállalásuk előmozdítására irányuló erőfeszítéseket, és biztosítsanak számukra különböző együttműködési lehetőségeket;
13. **védjék** a civil társadalmi teret annak biztosítása révén, hogy ne kerüljenek elfogadásra szükségtelen vagy önkényes korlátozások, például kifejezetten a civil társadalmi térre irányuló, kedvezőtlen hatású nyilvántartásba vételi kötelezettségek és adórendszerek;
14. **védjék meg** a civil társadalmi szervezeteket és az emberijog-védőket többek között a fenyegetésektől, a támadásoktól, a kritikus hangok üldözésétől és a szervezeteket, azok személyzetét és az önkénteseket célzó lejárató kampányoktól, mégpedig aktív eszközökkel, például az e problémák kezelésére irányuló célzott intézkedések meghozatalával, az ilyen fenyegetések megelőzését célzó nyomkövetési mechanizmusok létrehozásával, az ilyen események gyors azonosításának, bejelentésének, kivizsgálásának és nyomon követésének biztosításával, valamint célzott támogató szolgáltatások létrehozásával a civil társadalmi szereplők számára;
15. **gondoskodjanak arról**, hogy a civil társadalmi szervezetek és az emberijog-védők biztonságban lehessenek és függetlenül tevékenykedhessenek a digitális térben is, többek között azáltal, hogy megtalálják azokat a technológiai lehetőségeket, amelyek lehetővé teszik a szerepvállalást és a demokratikus fellépést, és biztosítják, hogy a technológiát ne a civil társadalmi szereplők mozgásterének szűkítésére és tevékenységeinek korlátozására használják fel;

16. **támogassák** a civil társadalmi szervezeteket a finanszírozás rendelkezésre állásával, hozzáférhetőségével és fenntarthatóságával kapcsolatos kihívásoknak többek között a következők révén történő kezelésével: a méltányos elosztás átlátható és megkülönböztetésmentes kritériumok révén történő biztosítása, a pályázati felhívások közzététele és széles körű terjesztése annak érdekében, hogy azok széles körben hozzáférhetők legyenek, valamint a rugalmas finanszírozáshoz való hozzáférés egyszerűsítése valamennyi méretű civil társadalmi szervezet számára, többek között digitalizáció és az új innovatív elosztási módok által. Ugyanakkor el kell ismerni, hogy a civil társadalmi szervezetek finanszírozása – a függetlenségük megőrzése érdekében – nem függhet kizárólag állami forrásoktól;
17. **mozdítsák elő** a civil társadalmi szereplők **társadalmi szerepvállalását** azáltal, hogy biztosítják a civil társadalmi szervezetek széles körének érdemi részvételét azon jogszabályok és egyéb kezdeményezések kidolgozásában és végrehajtásában a releváns szakpolitikai területeken, amelyek a konkrét tevékenységi területükhöz tartozhatnak, ideértve a finanszírozási lehetőségek megtervezését is;
18. **mozdítsák elő** a civil társadalmi szervezetek **társadalmi szerepvállalását** annak biztosítása révén, hogy lehetőségük legyen értékelni és véleményezni, hogy a javasolt jogi és szakpolitikai intézkedések hogyan érinthetik őket, a tagjaikat, az általuk képviselt társadalmi csoportokat vagy általában véve az alapvető jogokat.

Az Európai Unió Tanácsa,

19. **üdvözl**i a Bizottságnak a civil társadalmi térnek az alapvető jogok Európai Unión belüli védelmében és előmozdításában betöltött szerepével kapcsolatos munkáját, és tudomásul veszi különösen az alábbiakat:

- a Chartáról szóló 2022. évi jelentés,
- az Alapjogi Charta EU-n belüli alkalmazásának megerősítésére irányuló stratégiában (a Chartára vonatkozó stratégia) foglalt kötelezettségvállalások, amelyek egy, a civil társadalmi szereplőket támogató környezet elősegítésére, valamint a Chartát is magában foglaló uniós jogot sértő intézkedések elleni fellépésre irányulnak, amennyiben ezen intézkedések civil társadalmi szervezeteket érintenek,
- az éves jogállamisági jelentések,
- az egyenlőséggel foglalkozó szervekre vonatkozó normákról szóló jogalkotási javaslatok⁵.

Az Európai Unió Tanácsa felkéri a Bizottságot, hogy:

20. **védje meg** a civil társadalmi szervezeteket és az emberijog-védőket a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok valamennyi vonatkozó szakpolitikai területen történő előmozdítására és védelmére irányuló folyamatos erőfeszítések révén, többek között az emberijog-védők Unión kívüli védelmére vonatkozó uniós megközelítés és az emberijog-védők Unión belüli védelmére vonatkozó uniós megközelítés közötti koherencia biztosításával;

⁵ A személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód, a foglalkoztatás és a munkavégzés terén a személyek közötti, vallásra vagy meggyőződésre, fogyatékosagra, életkorra vagy szexuális irányultságra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód, a szociális biztonság, továbbá az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása terén a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód tekintetében az egyenlőséggel foglalkozó szervekre vonatkozó normákról, valamint a 2000/43/EK irányelv 13. cikkének és a 2004/113/EK irányelv 12. cikkének hatályon kívül helyezéséről szóló tanácsi irányelvre irányuló javaslat (15899/22), *valamint* a foglalkoztatás és munkavégzés terén a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód és esélyegyenlőség tekintetében az egyenlőséggel foglalkozó szervekre vonatkozó normákról, valamint a 2006/54/EK irányelv 20. cikkének és a 2010/41/EU irányelv 11. cikkének hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre irányuló javaslat (15902/22).

21. **támogassa** a civil társadalmi szervezeteket és az emberijog-védőket azáltal, hogy – a többéves pénzügyi kereten belül – továbbra is megfelelő és hozzáférhető finanszírozást biztosít a releváns finanszírozási programokon, például a Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek programon keresztül. Minden ilyen finanszírozást az Uniónak az EUSZ 2. cikkében és a Chartában rögzített közös értékeivel összhangban kell felhasználni;
22. **támogassa** a civil társadalmi szervezeteket és az emberijog-védőket – mérettől, szinttől és kapacitástól függetlenül – abban, hogy részesülni tudjanak az uniós forrásokból, többek között a nyílt felhívások egyszerűsítésével, a potenciális pályázók támogatásának fokozásával, valamint az olyan innovatív megközelítések folytatásával, mint például a harmadik feleknek (civil társadalmi szervezeteknek) közvetítők útján nyújtott pénzügyi támogatás és a szervezetek alapfinanszírozása;
23. **mozdítsa elő** a civil társadalmi szervezetek és az emberijog-védők **társadalmi szerepvállalását** azáltal, hogy nyílt, rendszeres, átlátható és inkluzív párbeszédet tart fenn, továbbá azáltal, hogy folytatja az azon megfelelő mechanizmusok és iránymutatások létrehozására irányuló erőfeszítéseket, amelyek a civil társadalmi szervezeteknek és az **emberijog-védőknek** a döntéshozatali folyamatok megfelelő lépéseinél történő hozzájárulását hivatottak elősegíteni, többek között az őket vagy az alapvető jogokat érintő kezdeményezések esetében;
24. **mozdítsa elő** a civil társadalmi szervezetek és az emberijog-védők **társadalmi szerepvállalását** azáltal, hogy általánosan érvényesíti a különböző szakpolitikai és jogalkotási területeken való érdemi bevonásukra kínálkozó lehetőségeket;
25. **mozdítsa elő** a civil társadalmi szervezetek és az emberijog-védők **társadalmi szerepvállalását** azáltal, hogy előrelépést tesz a Chartáról szóló 2022. évi jelentésben foglalt azon kötelezettségvállalás teljesítése terén, amely az érdekelt felekkel való, a civil társadalmi tér védelméről szóló olyan tematikus szemináriumok sorozatán keresztül megvalósítandó célzott párbeszéd elindítására vonatkozik, amelyek középpontjában az áll majd, hogy az Európai Unió miként fejlesztheti tovább a civil társadalmi szervezetek és az emberijog-védők védelmezésében, támogatásában és társadalmi szerepvállalásának előmozdításában játszott szerepét a Chartáról szóló 2022. évi jelentésben azonosított kihívásokkal és lehetőségekkel való foglalkozás érdekében.